

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Algemene Rekenkamer
T.a.v. mevrouw drs. S.J. Stuiveling
Postbus 2015
2500 EA DEN HAAG

Financieel-Economische

Zaken
IPC 5350

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

P. van Moort
T +31-70-412 4889
p.vanmoort@minocw.nl

Onze referentie
507740

Uw brief van
24 april 2013

Uw referentie

Datum 24 april 2013
Betreft Rechtmatigheidsonderzoek 2012 Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Geachte mevrouw Stuiveling,

Ik heb uw conceptrapport bij het Jaarverslag 2012 van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap met belangstelling gelezen. Dit rapport bevat een aantal waardevolle aanbevelingen ter verbetering. Ik zal erop toezien, dat de opvolging van de aanbevelingen voortvarend ter hand wordt genomen.

Als eerste wil ik ingaan op de bevindingen met betrekking tot de verantwoording van beleidsresultaten. Ik hecht ook aan transparante informatie waarin de maatschappelijke effecten van onderwijs-, cultuur- en wetenschapsbeleid centraal staan. Deze informatie is vormgegeven op de website Trends in Beeld. Ik zie het verbeteren van de verantwoording over beleidsresultaten en van de indicatoren die beleidseffecten in beeld brengen als een permanente opgave. Ik waardeer het dat de Algemene Rekenkamer aanvullend onderzoeksmateriaal op het gebied van het leerwegondersteunend onderwijs aan het licht bracht ter ondersteuning van het beleidseffect.

Ik neem de complimenten voor de inspanningen die geleverd zijn op het vlak van de verbetering van de bedrijfsvoering en met name het inkoopbeheer graag in ontvangst. De nog resterende onvolkomenheden met betrekking tot inkoopbeheer, subsidiebeheer en informatiebeveiliging blijven onderwerp van verbeteracties. In mijn specifieke reactie per onderdeel ga ik hierop nader in.

In uw conceptrapport geeft u aan aanvullende informatie omtrent een aantal mutaties in de Slotwet te willen ontvangen. Inmiddels is deze informatie overgelegd. Ik hecht er aan te benadrukken dat de voorgestelde mutaties een technisch karakter hebben en dat daardoor het budgetrecht van de Staten Generaal niet wordt uitgehold. Indien dat anders zou zijn, dan informeer ik daar uiteraard zoals gebruikelijk de Tweede Kamer over.

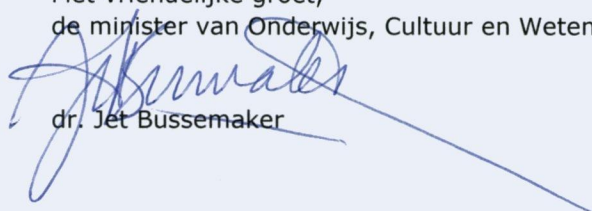
Niet alleen interne risico's met betrekking tot de bedrijfsvoering, maar ook externe risico's zoals de financiële positie van onderwijsinstellingen houd ik in beeld. De Inspectie van het Onderwijs is bezig met de aanpak van de intensivering van het continuïteitstoezicht funderend onderwijs. Ik verwijs in dit verband ook naar de recente brief aan de Tweede Kamer over de versterking van

Onze referentie
507740

de bestuurskracht in het onderwijs.

Met dank voor het ontvangen conceptrapport met aanbevelingen werk ik aan verbetering van de bedrijfsvoering van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zoals toegelicht in de bijlage.

Met vriendelijke groet,
de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

dr. Jet Bussemaker

**Bijlage: Specifieke reactie per onderdeel:
Onvolkomenheden**

2 Beleidsinformatie

De Algemene rekenkamer constateert dat het niet mogelijk is om na te gaan wat de effecten zijn van lwoo, omdat een controlegroep ontbreekt. Daarnaast blijkt dat lwoo-leerlingen, met een leerachterstand van minimaal 1,5 jaar, slechts iets lager presteren dan leeftijdsgenoten in dezelfde leerweg zonder een lwoo-indicatie. Bovendien groeien de slagingspercentages van lwoo-leerlingen en niet-lwoo-leerlingen naar elkaar toe. Deze constatering wordt onderschreven.

Er zijn naar aanleiding van het regeerakkoord enkele ontwikkelingen op het gebied van leerwegondersteunend onderwijs. Op 5 april 2013 heeft de staatssecretaris de Tweede Kamer geïnformeerd over de toekomst van lwoo in de *Hoofdlijnenbrief lwoo en pro* (Tweede Kamer 30079, nr. 39). Hierin staat vermeld dat lwoo net als voortgezet speciaal onderwijs zal indalen in passend onderwijs. Vanaf het schooljaar 2015/2016 is alle onderwijsondersteuning gedecentraliseerd en zullen de samenwerkingsverbanden verantwoordelijk zijn voor lwoo: zowel in het toewijzen van indicatie als voor het ondersteuningsbudget. Ook zal onderzoek worden uitgezet naar de landelijke indicatiecriteria van lwoo en de zogenaamde lwoo-licenties (medio 2014 gereed) en een mogelijke vereffening (2016). Hieruit zal ook blijken of lwoo zal blijven bestaan in zijn huidige vorm of dat er wijzigingen zullen plaatsvinden. Ik reageer op de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer vanuit het oogpunt van deze ontwikkelingen.

Ik kan me vinden in de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer en zie deze in het licht van de toekomstige positie van lwoo. Door lwoo te integreren in passend onderwijs, wordt de verantwoordelijkheid voor de besteding van lwoomiddelen feitelijk gedecentraliseerd naar de samenwerkingsverbanden. Het zou niet passend zijn om op Rijksniveau het ambitieniveau van lwoo vast te leggen, terwijl de samenwerkingsverbanden in toenemende mate aan zet zijn bij de besteding van deze middelen. Samenwerkingsverbanden passend onderwijs leggen verantwoording af over de besteding van de middelen en de ondersteuning die zij hiervoor aan leerlingen bieden door toezending van jaarverslagen aan de Inspectie van het Onderwijs. De Inspectie van het Onderwijs zal hierop toezicht houden. Het ligt daarom ook voor de hand dat samenwerkingsverbanden zelf het ambitieniveau formuleren en hierover verantwoording afleggen.

3 Bedrijfsvoering

•Inkoopbeheer Bestuursdepartement

De inspanning op het gebied van de verbetering van het inkoopbeheer heeft tot bemoedigende resultaten geleid en ik ben daar verheugd over. Ik deel de constatering dat OCW wel op de goede weg is, maar er nog niet helemaal is. Ik zal daarom nog een aantal maatregelen nemen om bij beëindiging van de 100%-

controle de kwaliteit van het inkoopproces structureel te borgen en daarop toezicht houden.

•Inkoopbeheer Nationaal Archief

De door de Algemene Rekenkamer geconstateerde ingezette verbetering in het inkoopproces is inmiddels door een aantal maatregelen structureel geborgd. Deze beheersmaatregelen hebben ertoe geleid dat bij de jaarrekening 2012 een goedkeurende controleverklaring is afgegeven door de Auditdienst Rijk op zowel de getrouwheid van de cijfers als op de rechtmatigheid.

Verdere borging rond de inkoopfunctie dient vooral ook te worden bekeken in het kader van de Compacte Rijksdienst. Het Nationaal Archief is nu bezig met een quickscan ten aanzien van implementatie van het nieuwe inkoop- en betaalsysteem en aansluiting op IUC-Noord. Beide ontwikkelingen zullen moeten leiden tot een versterkte interne beheersing rond de inkoopfunctie.

•Subsidiebeheer DUO

De Algemene Rekenkamer constateert fouten in de procesgang t.a.v. de E-verplichtingen, ook wel bestedingsplanverplichtingen genoemd. Dit proces van het vaststellen van definitieve beschikkingen is maatwerk voor DUO en het kerndepartement. In deze procesgang zijn problemen geconstateerd met betrekking tot de interne beheersing bij DUO en de dossiervorming (audittrail). Om deze problemen aan te pakken is een plan van aanpak geschreven. Dit plan bevat maatregelen gericht op het inhalen van achterstanden en gericht op het optimaliseren van het proces.

Daarnaast constateert de Algemene Rekenkamer fouten in de procesgang rond de subsidies die op basis van ministeriele regelingen worden verleend. De bevinding van de Algemene Rekenkamer richt zich bij dit soort subsidies op de ontbrekende risico-analyses. Ik zal er scherper op toezien dat deze worden opgesteld en dat daarin waar nodig meer aandacht voor misbruik en oneigenlijk gebruik aspecten is.

Bij de opvolging van de aanbevelingen op het onderwerp subsidiebeheer speelt het ketenaspect een rol. Ik neem de aanbeveling over om de verantwoordelijkheden in het subsidieproces meer exact toe te delen door een herbezinning op de scheiding tussen beleid en uitvoering.

•Informatiebeveiliging DUO

Het jaar 2012 stond in het teken van de planvorming die moet leiden tot de noodzakelijke verbeteringen in de informatiebeveiliging. In 2013 staat de implementatie centraal. Om de voortgang op het verbeterplan te bewaken (en waar nodig de maatregelen toe te snijden op de nieuwe regelgeving) is in maart 2013 de Taskforce Informatiebeveiliging van start gegaan waarin ook de ADR vertegenwoordigd is.

•Informatiebeveiliging FMICT

De Algemene Rekenkamer constateert dat meer voortgang nodig is bij het toepassen van informatiebeveiligingsmaatregelen door de directie FM/ICT. Inmiddels is intern gestart met het project informatiebeveiliging. Dit project heeft tot doel de informatiebeveiligingsmaatregelen in lijn met de baseline informatiebeveiliging (BIR) uit te werken en te implementeren. Daarmee wordt tevens geborgd dat de maatregelen, zo nodig, toegesneden zijn op de nieuwe regelgeving.

3.2 Aandachtspunten

3.2.1 Naleving regels afkoop en registratie verlof

De Algemene Rekenkamer stelt dat meer verlofuren afgekocht zijn dan is toegestaan, doordat de regels over het overboeken van verlofstuwmeren en/of minimaal op te nemen aantal verlofuren per kalenderjaar niet juist zijn geïnterpreteerd. Ik betwist deze conclusie.

In een normale situatie geldt er geen afdwingbare opnameplicht van vakantieverlof voor de medewerker. Als de medewerker geen verlof opneemt, kan hij op basis van artikel 23, lid 7 van het ARAR een deel van het verlof niet meenemen naar het volgende jaar, tenzij toestemming is verleend door de manager (artikel 23, lid 8 ARAR). In artikel 23 zit de "sanctie" die voorkomt dat verlofstuwmeren gaan ontstaan. In de praktijk kan de medewerker – met opgaaf van redenen, vooraf mondeling afgestemd met de manager - in het P-Direktportaal de verlofstuwmeren overboeken naar het volgende jaar (overeenkomstig artikel 23, lid 8) na digitale goedkeuring van de manager. Dit is een andere interpretatie dan Algemene Rekenkamer aanhoudt, maar daarmee niet juridisch onjuist.

Bij ontslag houdt het P-Direkt systeem geen rekening met verplicht op te nemen uren. Dat zit niet in de berekeningssystematiek verwerkt. Als iemand het hele jaar geen verlof opneemt, wordt het eindtotaal geheel uitbetaald conform artikel 24, lid 1. Het is aan de manager om toe te zien dat de genoten verlofuren ook daadwerkelijk in het P-Direktportaal is ingevoerd en dit voor de ontslagdatum te bespreken met de medewerker.

OCW heeft een interne maatregel ingesteld dat de HRO+ bij de invoer van de ontslagmutatie van betrokkene een melding aan de manager bijvoegt en separaat nog een mail stuurt om de manager te wijzen op het verlof van betrokkene met het verzoek aan de manager het verlofsaldo te controleren en of betrokkene ook daadwerkelijk voor ontslagdatum afboekt in P-Direkt.

Ten aanzien van de 2 aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer merk ik het volgende op:

De procedures voor het vragen van toestemming voor verlof staan uitgebreid beschreven op het Rijksportal onder Personeel, vakantie en verlof. Deze procedures zijn rijksbrede standaardbeschrijvingen van de regels. Via het P-direktportal zijn deze procedures ook beschikbaar en toegankelijk voor managers en medewerkers. Het door de Algemene Rekenkamer aanbevolen interne controleplan gaat mijns inziens voorbij aan de principes van P-direkt. De medewerker registreert zelf zijn verlof in P-Direkt vanuit het principe high on trust, low on control. Op basis van dit principe is zowel het P-Direktportal als de processen ingericht.

De leidinggevende en de medewerker stemmen in het "warme proces", onder meer in het werkoverleg, periodiek overleg of via de mail, het verlof af. Verder stelt de leidinggevende het verlof in de p-gesprekken aan de orde. Vervolgens krijgen de leidinggevenden vanuit DPO twee maal per jaar een signaallijst over verlofstuwmeren en over de ingeboekte blokdagen. Hiermee kan de leidinggevende in gesprek gaan met de medewerker. Voor OCW zijn dit vooralsnog voldoende maatregelen waarbij het accent ligt op het vertrouwen en de verantwoordelijkheid van de medewerkers. Deze maatregelen staan opgenomen in het interne controleplan DPO P-Direktprocessen.

•Opzet testbeheer financiële administratiesystemen

De aanbevelingen worden opgevolgd.

3.2.3 Meer inzicht in financiële risico's vastgoed onderwijsinstellingen

De Inspectie van het Onderwijs voert momenteel een quick scan uit van de huisvestingsrisico's in het MBO.

De Algemene Rekenkamer refereert voorts aan een onderzoek van de Inspectie naar het MBO over het gebruik van derivaten. In dit onderzoek wordt ook het HO betrokken.

4 Financiële informatie

De Algemene Rekenkamer beveelt aan om zo spoedig mogelijk het voornemen concreet te maken om de urennorm niet meer als maatstaf voor de hoogte van de bekostiging van een mbo-opleiding te hanteren.

Ik kan hierop melden dat de wet modernisering bekostiging beroepsonderwijs wordt ingevoerd. Het daarop gebaseerde uitvoeringsbesluit zal naar verwachting van kracht zijn in augustus 2014. Onderwijstijd is dan niet langer meer een bekostigingsparameter. De rechtmatigheidsfout zal zich waarschijnlijk daarna niet meer voordoen.